

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Filipa Dienstbiera a JUDr. Lenky Kaniové v právní věci žalobce: **E. B.,** zastoupeného Mgr. Ondřejem Múkou, advokátem se sídlem Vyšehradská 423/27, Praha 2, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení,** se sídlem Křížová 25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 19. 6. 2015, č. j. X, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. 5. 2016, č. j. 18 Ad 48/2015 – 58,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobce **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalované **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

IV. Ustanovenému advokátovi žalobce Mgr. Ondřeji Múkovi **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 9.069 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalovaná rozhodnutím ze dne 13. 2. 2015, č. j. 631 217 1778, zamítla žádost žalobce o invalidní důchod pro nesplnění podmínek § 38 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. Podle posudku Okresní správy sociálního zabezpečení ze dne 26. 1. 2015 (dále jen „posudek OSSZ“) byl žalobce invalidní pro invaliditu I. stupně od 25. 4. 2013. Žalobce však nedosáhl potřebné doby pojištění pro přiznání nároku na

invalidní důchod, neboť v posledních deseti letech před vznikem invalidity získal pouze 2 roky a 305 dnů pojištění, nikoliv 5 let (§ 40 odst. 1 a 2 věta první zákona o důchodovém pojištění), a v posledních dvaceti letech před vznikem invalidity získal pouze 3 roky a 100 dnů pojištění, nikoliv 10 let (§ 40 odst. 2 věta druhá téhož zákona).

[2] Námitky žalobce žalovaná zamítla v záhlaví označeným rozhodnutím, které opřela o závěry posudku České správy sociálního zabezpečení Ostrava ze dne 21. 4. 2015 (dále jen „posudek ČSSZ“). Lékařská posudková služba ČSSZ se neztotožnila se závěry posudku OSSZ o invaliditě žalobce. Posudek OSSZ nadhodnotil vliv omezených duševních schopností žalobce na pokles jeho pracovní schopnosti. Zdravotní stav žalobce po úraze měl být řešen dlouhodobou pracovní neschopností, nikoliv invaliditou pro psychické postižení. Podle posudku ČSSZ žalobce není invalidní od 26. 1. 2015, protože jeho pracovní schopnost poklesla pouze o 20 %. Rozhodující příčinnou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce je *„porucha osobnosti s poruchou adaptace, afektivní labilita, lehké postižení se zhoršenou sociální adaptabilitou, zvýšenou konfliktností, dysharmonickými postoji a chováním, s narušením vztahů a společenské komunikace*“. Mentální postižení (CIQ při horní hranici lehkého stupně) nepodmiňuje snížení úrovně sociálních dovedností. Žalobce nemá snížené ovládací a rozpoznávací schopnosti. Rozhodující zdravotní postižení žalobce spadá do kapitoly V, položky 7a (poruchy osobnosti - lehké postižení) vyhlášky č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (vyhláška o posuzování invalidity). Posudek ČSSZ stanovil pokles pracovní schopnosti žalobce na horní hranici dané položky, tj. 10 %, a tuto hodnotu navýšil s ohledem na další postižení žalobce o 10 % podle § 3 odst. 1 vyhlášky o posuzování invalidity. Žalovaná proto uzavřela, že žalobce splnil podmínku invalidity pouze v období od 25. 4. 2013 do 26. 1. 2015. Nadto, žalobce nesplnil dobu pojištění pro vznik nároku na invalidní důchod.

[3] Žalobce napadl rozhodnutí o námitkách žalobou u Krajského soudu v Ostravě, který ji v záhlaví označeným rozsudkem zamítl. Soud si vyžádal posudek od posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „posudek MPSV“), která uzavřela, že žalobce není invalidní, neboť jeho pracovní schopnost poklesla pouze o 5 %. Z posudkového závěru tedy jednoznačně vyplývá, že žalobce není invalidní, neboť jeho pracovní schopnost nepoklesla nejméně o 35 %. Krajský soud neshledal důvod pochybovat o úplnosti, správnosti a přesvědčivosti posudku MPSV. Posudková komise zasedala v řádném složení a přítomen byl i lékař z oboru psychiatrie. Žalobce při jednání uvedl, že netrpí dalšími onemocněními, než které jsou popsány v diagnostickém souhrnu posudku MPSV.

II. Obsah kasační stížnosti

[4] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) brojil proti rozsudku krajského soudu kasační stížností z důvodů, které podřadil pod § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[5] Stěžovatel namítl, že krajský soud nevzal v úvahu, že stěžovatel nemohl být ze zdravotních důvodů zaměstnán v civilním životě, ani ve výkonu trestu. Soud se nevyjádřil k žádosti o „*obhájce*“ k soudnímu jednání. U jednání stěžovatel předal krajskému soudu zdravotní zprávu vězeňského lékaře, v rozsudku ji však krajský soud nezmiňuje. Soud shromažďoval jen věci pro zamítnutí žaloby. Nezmínil ale, že stěžovatel má dvě nezletilé děti a nemá, jak jim pomoci.

[6] V doplnění kasační stížnosti ustanovený zástupce zdůraznil, že posudková komise MPSV nedostatečně posoudila vliv pracovního úrazu stěžovatele a nedostatečně se vypořádala se závěry obsaženými v posudku OSSZ, který shledal stěžovatele invalidním v I. stupni. Posudková komise MPSV hodnotila předchozí posudky jednostranně, aniž by uvedla dostatečné důvody pro svůj závěr. Přestože parafrázovala zjištění uvedená i v posudku OSSZ, dospěla ke zcela odlišným závěrům. Bez bližšího zkoumání také uzavřela, že stěžovatel byl veden snahou o získání materiálních i nemateriálních výhod.

[7] Stěžovatel namítl již v žalobě, že jeho zdravotní stav se v důsledku pracovního úrazu rapidně zhoršoval. Tuto okolnost posudková komise MPSV důkladně nezhodnotila a neodůvodnila, jaká skutková zjištění vedla k závěru o pouze nepatrném ovlivnění pracovního potenciálu stěžovatele. Komise dostatečně neposoudila míru funkčního postižení, které je primárně psychického rázu.

[8] Posudková komise MPSV neobdržela zdravotní dokumentaci od vězeňské zdravotnické služby, zdravotní stav stěžovatele proto nemohl být řádně a objektivně zhodnocen. I přes zjevné rozpory v posudcích stěžovatel nebyl přítomen jednání posudkové komise MPSV. Jeho přítomnost však byla nezbytná, neboť mohl poskytnout podrobnější informace, aby si lékaři mohli učinit ucelený obraz o jeho zdravotním stavu. Bez osobního vyšetření nemohou obstát závěry o účelovosti jednání stěžovatele. Je nezbytné, aby byl vyžádán revizní posudek jiné posudkové komise MPSV, která vyjde z úplné zdravotní dokumentace, včetně zdravotní dokumentace z výkonu trestu stěžovatele. Bez prostudování úplné dokumentace nelze vyloučit, že v důsledku pracovního úrazu došlo ke zhoršení zdravotního stavu, který by odůvodňoval přiznání invalidního důchodu podle § 38 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění i bez potřebné doby pojištění.

III. Vyjádření žalované

[9] Žalovaná se ve vyjádření ke kasační stížnosti plně ztotožnila s napadeným rozsudkem. Posudková komise MPSV se zabývala i pracovním úrazem stěžovatele, ke kterému došlo v srpnu 2012, možnost trvalých následků však vyloučila.

IV. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[10] Kasační stížnost je přípustná. Důvodnost kasační stížnosti soud posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[11] Kasační stížnost není důvodná.

[12] Nejvyšší správní soud předně podotýká, že ve věcech invalidních důchodů, které jsou podmíněny dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem účastníka řízení, je rozsah soudního přezkumu vymezen povahou věci. Posouzení míry poklesu pracovní schopnosti a stanovení dne vzniku invalidity je otázkou odbornou, medicínskou, o které si správní soud nemůže učinit úsudek sám. Podle § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, je posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti občanů pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění svěřeno Ministerstvu práce a sociálních věcí, které za tímto účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise. Ty jsou oprávněny posoudit pokles pracovní schopnosti a zaujmout posudkové závěry o invaliditě, jejím vzniku, trvání či zániku. Posudky soud hodnotí jako každý jiný důkaz podle zásad uvedených v § 77 odst. 2 s. ř. s., tedy jednotlivě i v souhrnu s ostatními důkazy jím provedenými i s důkazy provedenými v řízení před správním orgánem. V případě potřeby může soud uložit také zpracování posudku znalci z oboru posudkového lékařství.

[13] Nejsou-li namítány jiné vady řízení, správní soud v řízení ve věci invalidity ověřuje pouze to, zda posudek příslušné posudkové komise je úplný a přesvědčivý (srov. ustálenou judikaturu Nejvyššího správního soudu, např. rozsudky ze dne 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003 – 54, ze dne 3. 4. 2013, č. j. 6 Ads 158/2012 – 24, a mnohé jiné), případně – namítal-li to žalobce - zda byla příslušná posudková komise řádně obsazena.

[14] Pokud je posudek úplný a přesvědčivý a vypořádává se se všemi rozhodujícími skutečnostmi, včetně skutečností namítaných účastníkem, bývá zpravidla rozhodujícím důkazem pro posouzení zákonnosti přezkoumávaného rozhodnutí (viz např. rozsudek ze dne 23. 10. 2008, č. j. 3 Ads 72/2008 – 50, nebo ze dne 28. 8. 2003, č. j. 5 Ads 22/2003 – 48). Z posudku musí být proto zřejmé, že zdravotní stav posuzovaného byl komplexně posouzen na základě úplné zdravotnické dokumentace i s přihlédnutím ke všem jím tvrzeným obtížím, aby nevznikly pochybnosti o úplnosti a správnosti klinické diagnózy. Odborné posudkové závěry ovšem nepodléhají hodnocení soudu z hlediska jejich správnosti, neboť k tomu soudci nemají odborné lékařské znalosti.

[15] V posudku musí být uvedeno, zda zjištěný zdravotní stav zakládá dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav a pokud ano, které zdravotní postižení je považováno za jeho rozhodující příčinu. Za rozhodující příčinu se považuje takové zdravotní postižení, které má nejvýznamnější dopad na pokles pracovní schopnosti pojištěnce (§ 2 odst. 3 vyhlášky o posuzování invalidity). Procentní míry poklesu pracovní schopnosti podle druhů zdravotního postižení jsou uvedeny v příloze k vyhlášce o posuzování invalidity. Posudková komise je povinna odůvodnit zařazení zdravotního postižení pod konkrétní položku uvedené přílohy i určení míry poklesu pracovní schopnosti v rámci rozpětí stanoveného v jednotlivých položkách, včetně případného navýšení podle § 3 téže vyhlášky.

[16] Je-li příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu pojištěnce více zdravotních postižení, hodnoty procentní míry poklesu pracovní schopnosti stanovené

pro jednotlivá zdravotní postižení se nesčítají; v tomto případě se určí, které zdravotní postižení je rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, a procentní míra poklesu pracovní schopnosti se stanoví podle tohoto zdravotního postižení se zřetelem k závažnosti vlivu ostatních zdravotních postižení na pokles pracovní schopnosti pojištěnce (§ 2 odst. 3 vyhlášky č. 359/2009 Sb.).

[17] Míra poklesu pracovní schopnosti určuje, zda je pojištěnec invalidní. Tak je tomu v případě, kdy z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles pracovní schopnosti pojištěnce nejméně o 35 % (§ 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění). Odstavec 2 téhož ustanovení pak rozděluje invaliditu do tří stupňů: invaliditu I. stupně při poklesu pracovní schopnosti o 35 % až 49 %, invaliditu II. stupně při poklesu pracovní schopnosti o 50 % až 69 % a invaliditu III. stupně při poklesu pracovní schopnosti nejméně o 70 %.

[18] Při určování poklesu pracovní schopnosti musí posudková komise vyjít ze zdravotního stavu pojištěnce doloženého výsledky funkčních vyšetření a přitom vzít v úvahu, a) zda jde o zdravotní postižení trvale ovlivňující pracovní schopnost, b) zda se jedná o stabilizovaný zdravotní stav, c) zda a jak je pojištěnec na své zdravotní postižení adaptován, d) schopnost rekvalifikace pojištěnce na jiný druh výdělečné činnosti, než dosud vykonával, e) schopnost využití zachované pracovní schopnosti v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 35 % a nejvíce o 69 %, f) v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 70 % též to, zda je pojištěnec schopen výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek (§ 39 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění).

[19] Posudek MPSV ze dne 9. 3. 2016, který krajský soud považoval za rozhodující důkaz, nárokům na úplnost a přesvědčivost dostál. Posudková komise vyšla z celé řady lékařských nálezů vztahujících se ke zdravotnímu stavu stěžovatele, jejichž rozhodné závěry citovala (konkrétně ze zpráv praktického lékaře ze dne 9. 3. 2015 a 12. 1. 2014, ze zpráv z psychiatrického vyšetření ze dne 22. 1. 2015, 23. 10. 2014, 8. 4. 2013 a 31. 12. 2010, ze zpráv z psychiatrických hospitalizací ve dnech 5. a 6. 8. 2014 a v době od 23. do 25. 2. 2015, ze zprávy z neurologického vyšetření ze dne 31. 8. 2012 a ze zprávy z psychologického vyšetření z dubna 2013). Na základě těchto zpráv posudková komise MPSV stanovila celkovou diagnózu následovně: „*Porucha osobnosti s poruchou adaptace, afektivní labilita, závislost na pervitinu. Arteriální hypertenze, hyperlipoproteinemie, nadváha. Vertebrogenní algický syndrom Th a LS páteře, lehčí reziduální porucha dynamiky v Th a LS úseku. Artróza AC skloubení pravého ramene dle RTG. Anamnestický syndrom karpálního tunelu vpravo lehkého stupně, stav po distorsi krční páteře v 08/2012. Seropozitivita lues, dermatovenerolog. dispenzarizace.*“ Za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého stavu přitom určila „*poruchu osobnosti, simplexní, historio, disociální, t. č. s výraznými rentovými tendencemi*“. Zdravotní stav stěžovatele lze podle komise jen velmi hraničně hodnotit jako dlouhodobě nepříznivý, pracovní potenciál stěžovatele ovlivňuje jen nepatrně. Komise považovala předchozí posudková hodnocení za závažný posudkový omyl a vyjádřila pochybnost o předchozí diagnóze – lehké mentální retardaci v pásmu debility, a to s ohledem na skutečnost, že u stěžovatele není přítomno značné snížení úrovně sociálních dovedností, ani není omezen výkon denních aktivit, také písemný projev stěžovatele je bohatý s dobrou skladbou a plynulostí textu. Vyšetření psychologem může posuzovaná osoba ovlivnit. Kromě poruchy osobnosti a věku přiměřených degenerativních změn na

kloubech a páteři nedokládají lékařské nálezy žádné závažnější chorobné postižení, ani žádné závažné onemocnění s nepříznivým funkčním dopadem na organismus nebo pracovní schopnost stěžovatele.

[20] Stěžovatel jednal podle posudkové komise vysoce účelově ve snaze získat materiální (rentové) i nemateriální výhody, ovlivnit probíhající soudní řízení a následně oddálit výkon trestu. Popis okolností úrazu udávaný stěžovatelem se postupem času liší a stává se barvitější. Tvrzení stěžovatele o okolnostech úrazu a jeho dopadech proto komise shledala nevěrohodnými. Účelové jednání v minulosti připustil i sám stěžovatel – např. v době nástupu na základní vojenskou službu. Stěžovatel přiznal také abusus pervitinu. Komise připustila, že při úrazu stěžovatele mohlo dojít nanejvýš k lehkému podvrtnutí krční páteře. Související potíže však mohly trvat nanejvýš 14 dnů a nemohly zanechat trvalé následky. Nebyly zjištěny žádné posttraumatické změny na skeletu páteře, hlavy ani ramenních kloubech. Neurologický nález byl až na lehkou dysfunkci krční páteře po celou dobu negativní. Z lékařských zpráv navíc vyplývá, že se stěžovatel řádnému vyšetření aktivně bránil. Obdobné „*stesky*“, které stěžovatel popisoval po úrazu, uváděl již v době před úrazem a jsou popsány v záznamech praktického lékaře.

[21] Z popsaných důvodů posudková komise zařadila zdravotní postižení stěžovatele pod položku 7a (poruchy osobnosti – lehké postižení) kapitoly V (duševní poruchy a poruchy chování) vyhlášky o posuzování invalidity, přičemž stanovila míru poklesu pracovní schopnosti stěžovatele na 5 %.

[22] Popsaná zjištění posudkové komise umožňují soudu vytvořit si dostatečnou představu o zdravotním stavu stěžovatele, zejm. rozsahu a závažnosti jeho obtíží. Skutková zjištění, pro která posudková komise podřadila zdravotní postižení pod položku 7a, mají oporu v odborných podkladech založených ve spisu a odpovídají popisu daného stupně zdravotního postižení v dané položce („*stavy se zhoršenou sociální adaptabilitou, zvýšenou konfliktností, dysharmonickými postoji a chováním, s narušením vztahů a společenské komunikace nebo osobnosti anomální, akcentované*“). O zhoršené sociální adaptabilitě stěžovatele svědčí také jeho opakovaná trestná činnost. Zdravotní stav stěžovatele popsaný v posudku neodpovídá rozsahu postižení, které je vyžadováno pro zařazení pod položku 7b kapitoly II vyhlášky o posuzování invalidity. Porucha osobnosti by musela odpovídat vymezené závažnosti: „[S]*tavy s podstatným narušením pracovního a společenského fungování, závažné maladaptivní chování, opakované situační dekompenzace.*“ Posudková komise přitom u stěžovatele nezjistila značné snížení úrovně sociálních dovedností, ani omezení výkonu denních aktivit. Z tvrzení stěžovatele ani obsahu spisu nevyplývá důvod, který by uvedený závěr zpochybňoval.

[23] Nejvyšší správní soud považuje za přesvědčivé také důvody, pro které posudková komise MPSV vyloučila jako rozhodující příčinu nepříznivého zdravotního stavu stěžovatele lehkou mentální retardaci. Kromě skutečnosti, že u stěžovatele nebylo zjištěno značné snížení úrovně sociálních dovedností, ani omezení výkonu denních aktivit, komise zohlednila úroveň jeho písemného projevu a zejména zdůraznila možnost ovlivnění psychologického vyšetření. Poukázala přitom na nevěrohodnost tvrzení stěžovatele spojenou s výraznými rentovými tendencemi, tedy s předstíráním či nadsazováním příznaků onemocnění s cílem získat materiální výhody.

[24] Tento závěr má oporu v lékařských zprávách založených ve správním spisu, z nichž je patrný odlišný popis okolností úrazu dne 27. 8. 2012, který stěžovatel uváděl při různých vyšetřeních. V traumatologické ambulanci dne 29. 8. 2012 stěžovatel uvedl, že se v práci udeřil do hlavy. V neurologické ambulanci dne 31. 8. 2012 stěžovatel popsal úraz tak, že jel na zadní stupačce popelářského vozu a při zabrzdění „*s ním škublo*" celým tělem a došlo k cuknutí hlavou dopředu a dozadu. Podle zprávy z neurologické ambulance ze dne 11. 10. 2012 stěžovatel popsal okolnosti tak, že jel na zadní stupačce a při prudkém zabrzdění vozu „*mu škublo tělem, asi se nikam neudeřil*". Při psychiatrickém vyšetření dne 8. 4. 2013 stěžovatel uvedl, že při prudkém brzdění spadl ze stupačky a udeřil se o strom do zad. Při neurologickém vyšetření dne 17. 4. 2013 tvrdil, že při prudkém zastavení vozu se prohnul trupem dopředu a dozadu a spadl na bok na cestu. Při vyšetření psychiatrem dne 31. 7. 2014 uvedl, že při prudkém brzdění spadl ze stupačky a poranil se na zádech. Tehdy si uvědomil, že mohl zemřít, protože kolem projelo auto. Uvažoval, co by bylo s dětmi. Při psychiatrické hospitalizaci dne 5. 8. 2014 stěžovatel popsal okolnosti a následky úrazu následovně: nedokáže dokončit myšlenku poté, co si vzpomene na dceru a na to, jak se mu stal úraz. „*Letěl*" na sloup zády. Kdyby neletěl vysoko, ale rovně, srazilo by jej auto, které kolem projelo stovkou. Od té doby je na tom špatně. Dále stěžovatel uvedl: „*doktor mi říkal, že ten důchod není ničím podložený, že mi dali důchod, aby jiný doktor řekl názor, že nebyla hospitalizace, jestli by to nešlo sečíst dohromady, že z něčeho musím žít, abych dostal tu malu, co mě drží při životě*".

[25] Z výše uvedeného je zřejmé, že stěžovatel postupem času rozvíjí popis okolností, za nichž mělo dojít k pracovnímu úrazu. Původní verzi, kdy uvedl, že v důsledku prudkého zabrzdění došlo pouze ke škubnutí tělem bez následného pádu, odpovídá „*Hlášení pracovního úrazu pro uplatnění nároku z důchodového pojištění*" podané zaměstnavatelem dne 16. 5. 2013, podle kterého došlo k pracovnímu úrazu tak, že „*při prudkém přibrždění nákladního vozidla došlo k trhnutí hlavou zaměstnance, který v tu chvíli stál vzadu na stupačce brzdícího vozidla.*" Při dalších vyšetřeních však stěžovatel přidával další skutkové okolnosti (pád na strom, na sloup či na zem), které bezpochyby mohl uvést již na počátku, byly-li by pravdivé. Postupná dramatizace okolností úrazu, který stěžovatel následně popisoval jako traumatizující zážitek vzbuzující obavy o jeho život a existenci jeho dcery, svědčí o snaze vyvolat dojem, že vlivem pracovního úrazu došlo k výraznému zhoršení stěžovatelova psychického onemocnění.

[26] Nevěrohodnost tvrzení stěžovatele o dopadech úrazu na jeho fyzický a psychický stav potvrzuje také jeho snaha vyhnout se některým vyšetřením, na kterou poukázala komise. Lékařské zprávy shodně potvrzují, že úraz nezanechal traumatologické změny (viz např. zpráva z traumatologické ambulance dne 29. 8. 2012 nebo neurologické vyšetření dne 17. 4. 2013). Stěžovatel uváděl jako subjektivní obtíže mimo jiné brnění v prstech horních i dolních končetin, když však byl v neurologické ambulanci dne 19. 11. 2012 požádán, aby se prošel po patách a po špičkách, odmítl. Subjektivně udávané obtíže tak podle záznamu lékaře nebylo možné vyšetřit. Obdobně se stěžovatel bránil také důkladnému psychiatrickému vyšetření. Poté, co byl odeslán z psychiatrické ambulance MUDr. P. na podrobné psychiatrické vyšetření spojené s hospitalizací, již druhý den hospitalizace (6. 8. 2015) trval na propuštění. Podle propouštěcí zprávy z tohoto důvodu nemohlo dojít k dokončení diagnostiky. Posudková komise dále poukázala na zprávu

z psychiatrické hospitalizace v době od 23. 2. po 25. 2. 2015, při níž vyplynulo, že hospitalizace měla být únikem a oddálením nástupu výkonu trestu odnětí svobody. Stěžovatel byl proto propuštěn 3. den hospitalizace s tím, že mu bylo vysvětleno, že odpovídající zdravotní péči mu je schopna zajistit vězeňská služba.

[27] Všechny výše uvedené skutečnosti ve svém souhrnu potvrzují závěr posudkové komise MPSV o účelovosti jednání stěžovatele a snaze získat materiální výhody v podobě nároku na invalidní důchod. Rentové tendence potvrzuje také zpráva z psychiatrické hospitalizace dne 5. 8. 2014. V této souvislosti nelze přehlédnout, že pokud by byl uznán za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu stěžovatele pracovní úraz, stěžovatel by nemusel splnit pro přiznání nároku na invalidní důchod potřebnou dobu pojištění, kterou podle rozhodnutí žalované nesplňuje (viz výše odst. [1]). Pro závěr, že se stěžovatel snaží o překvalifikaci rozhodující příčiny nepříznivého zdravotního stavu na pracovní úraz z důvodu nesplnění doby pojištění, svědčí ostatně i kasační stížnost, v níž stěžovatel tvrdil, že nelze vyloučit splnění podmínek pro přiznání invalidního důchodu podle § 38 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění, tedy pro přiznání invalidity následkem pracovního úrazu, u níž se nevyžaduje splnění doby pojištění (viz výše odst. [8] *in fine*).

[28] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud nepřisvědčil stěžovateli, že posudková komise MPSV učinila závěr o účelovosti žádosti stěžovatele bez bližšího odůvodnění. Tento závěr byl řádně odůvodněn a podložen výše zmíněnými skutečnostmi. Z obdobných důvodů soud nepovažuje za opodstatněné námitky, že posudková komise nedostatečně posoudila vliv pracovního úrazu stěžovatele a nedostatečně se vypořádala se závěry obsaženými v posudku OSSZ.

[29] Nejvyšší správní soud neshledal pochybení posudkové komise MPSV ani v tom, že vydala posudkový závěr, přestože neobdržela zdravotní dokumentaci od vězeňské zdravotnické služby. Posudková komise svůj postup řádně odůvodnila. Zdůraznila, že zdravotní dokumentace z doby posledního výkonu trestu stěžovatele nebrání řádnému posouzení zdravotního stavu stěžovatele, protože ten je posuzován k datu napadeného rozhodnutí žalované (19. 6. 2015). Stěžovatel byl v březnu 2015 podrobně vyšetřen praktickou lékařkou. Toto vyšetření komise považovala za dostatečně aktuální pro účely napadeného rozhodnutí. S tímto závěrem Nejvyšší správní soud souhlasí, neboť stěžovatel nastoupil k výkonu trestu odnětí svobody krátce před vydáním napadeného rozhodnutí o námitkách, zdravotní dokumentace vězeňské zdravotnické služby by proto v převážné míře mohla popisovat pouze zdravotní stav stěžovatele po vydání napadeného rozhodnutí, a nemohla by proto být rozhodná pro posouzení jeho zákonnosti. Při přezkoumání rozhodnutí totiž soud vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). S ohledem na úplnost a přesvědčivost závěrů posudkové komise nebylo nebytné, aby si krajský soud vyžádal revizní posudek, který by posoudil zdravotní dokumentaci z výkonu trestu stěžovatele. Na případný následný vývoj psychického onemocnění či jiných zdravotních obtíží stěžovatele může být reagováno pouze případným novým posudkovým zhodnocením v rámci případné nové žádosti o invalidní důchod.

[30] Dále soud nepovažuje za důvodnou námitku, že pro řádné zhodnocení zdravotního stavu stěžovatele byla nezbytná jeho osobní přítomnost u jednání posudkové komise MPSV. Předně soud podotýká, že z protokolu o jednání posudkové komise MPSV ze dne 9. 3. 2016 vyplývá, že komise obdržela dne 2. 3. 2016 dopis stěžovatele, v němž uvedl, že na své osobní účasti netrvá, není-li nutná. Podle názoru soudu posudková komise vyšla z dostatečných podkladů, zejména lékařských zpráv, které pocházely z vyšetření, na nichž byl stěžovatel osobně přítomen. Tyto zprávy podávaly objektivní obraz o zdravotních obtížích stěžovatele, přičemž s ohledem na výše popsanou tendenci stěžovatele ke zveličování jeho subjektivních obtíží nelze předpokládat, že by jeho osobní přítomnost při jednání posudkové komise přispěla k objasnění rozhodných skutečností.

[31] Nejvyšší správní soud nepřisvědčil ani námitce, že krajský soud se nevyjádřil k žádosti stěžovatele o „*obhájce*“. Krajský soud vyhověl žádosti stěžovatele o ustanovení zástupce z řad advokátů usnesením ze dne 31. 8. 2015, č. j. 18 Ad 48/2015 – 13, kterým ustanovil zástupkyní stěžovatele Mgr. Simonu Pavlicovou. Stěžovatel následně požádal o zrušení tohoto zastupování, které odůvodnil tím, že jej Mgr. Pavlicová řádně neinformovala o stavu řízení a nechala si podepsat tři plné moci s tím, že jí má zaplatit „*částky ohledně soudu*“. Podle stěžovatele by bylo nevyhovující, že by advokátka mohla manipulovat s penězi, pokud by byl stěžovateli invalidní důchod přiznán. V reakci na tuto žádost stěžovatele Mgr. Pavlicová požádala soud o zrušení ustanovení z důvodu narušení nezbytné důvěry mezi advokátem a klientem. Popřela tvrzení stěžovatele, že by jej o průběhu řízení neinformovala a přiložila dopis ze dne 3. 1. 2016 adresovaný stěžovateli, v němž jej o průběhu řízení vyrozuměla. Při opakovaných návštěvách advokátky ve věznici se stěžovatel zajímal pouze o trestní řízení. K plným mocem zmíněným stěžovatelem Mgr. Pavlicová vysvětlila, že se jednalo o zastoupení v trestním řízení stěžovatele.

[32] Následně krajský soud usnesením ze dne 24. 3. 2016, č. j. 18 Ad 48/2015 – 45, zprostil Mgr. Pavlicovou zastupování stěžovatele a rozhodl, že se stěžovateli zástupce neustanovuje. Krajský soud zdůraznil, že advokátka jednoznačně popřela tvrzení stěžovatele a doložila opak dopisem ze dne 3. 1. 2016. Stěžovatel sám požádal o zrušení zastupování ustanovenou advokátkou, a to z důvodů, které byly advokátkou vyvráceny, proto soud neshledal naplnění podmínek pro ustanovení jiného zástupce. Možnost ustanovení zástupce podle § 35 odst. 8 s. ř. s. není nárokem účastníka řízení, a to zejména za situace, kdy je tento institut popsaným způsobem účastníkem zneužíván.

[33] Nejvyšší správní soud se shoduje s krajským soudem, že pro ustanovení jiného zástupce nebyly dány důvody. Výtky, které stěžovatel směřoval vůči ustanovené advokátce, byly zjevně nedůvodné. Stěžovatel se tak vlastním jednáním připravil o možnost být v řízení před krajským soudem zastupován. Za těchto skutkových okolností Nejvyšší správní soud nepovažuje za porušení práva stěžovatele na spravedlivý proces skutečnost, že krajský soud neposoudil jako novou žádost o ustanovení advokáta dopis doručený soudu dne 12. 4. 2016, v němž stěžovatel zmínil mimo jiné, že na zastoupení trvá. Stěžovatel neuvedl žádné skutečnosti, který by žádost odůvodňovaly a které by zpochybňovaly důvody, pro něž krajský soud stěžovateli dalšího zástupce neustanovil.

V. Závěr a náklady řízení o kasační stížnosti

[34] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost nedůvodnou, proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[35] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované, jíž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože jí v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec její běžné úřední činnosti nevznikly.

[36] Stěžovateli byl pro řízení o kasační stížnosti ustanoven zástupcem advokát Mgr. Ondřej Múka (usnesení ze dne 1. 8. 2016, č. j. 1 Ads 155/2016 – 11). V takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 8 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud určil odměnu advokáta částkou za tři úkony právní služby po 1.000 Kč (převzetí a příprava zastoupení, podání doplnění kasační stížnosti, studium spisu) a dále 3 x 300 Kč jako paušální náhradu hotových výdajů v souladu v souladu s § 7, § 9 odst. 2, § 11 odst. 1 písm. b), d), f) a § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), celkem tedy 3.900 Kč.

[37] Zástupce stěžovatele účtoval také cestovní výdaje za cestu ze sídla advokátní kanceláře do věznice Vinařice, v níž stěžovatel pobýval (v celkové vzdálenosti 68 km, při sazbě základní náhrady vozidla 3,8 Kč, ceně za 1 litr 29,50 Kč a průměrné spotřebě 4,1), a za cestu ze sídla advokátní kanceláře do Brna k Nejvyššímu správnímu soudu za účelem nahlížení do spisu (v celkové vzdálenosti 410 km při stejné sazbě, ceně a průměrné spotřebě). Tyto skutečnosti doložil úředním záznamem Nejvyššího správního soudu o studiu spisu a potvrzením Vězeňské služby ČR Věznice Vinařice ze dne 12. 8. 2016. Technickým průkazem vozidla Volkswagen Passat Variant registrační značky X doložil spotřebu 4,1 l/100 km. Sazba základní náhrady za 1 km jízdy 3,80 Kč je dána § 1 písm. b) vyhlášky č. 385/2015 Sb., o změně sazby základní náhrady za používání silničních motorových vozidel a stravného a o stanovení průměrné ceny pohonných hmot pro účely poskytování cestovních náhrad. Zástupci stěžovatele tedy náleží náhrada cestovních výdajů ve výši 2.395 Kč. Nejvyšší správní soud přiznal zástupci také uplatňovanou náhradu za promeškaný čas v rozsahu 12 započatých půlhodin po 100 Kč, tj. celkem 1.200 Kč [§ 14 odst. 1 písm. a) a odst. 3 advokátního tarifu].

[38] Částku 7.495 Kč soud zvýšil o 1.574 Kč připadající na daň z přidané hodnoty, kterou je advokát jako plátce povinen odvést. Částka v celkové výši 9.069 Kč bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 6. dubna 2017

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu